

απόψεις

Η φορολογική κατοικία, ως κίνητρο για την προσέλκυση εισοδημάτων και περιουσίας

Αρκετό καιρό τώρα παρατηρούμε την προσπάθεια ορισμένων κρατών-μελών της Ε.Ε. να αυξήσουν το ΑΕΠ τους, με την παροχή διαφόρων φορολογικού περιεχομένου κινήτρων κυρίως εντός των συνόρων τους. Παρατηρούμε μια σειρά από χώρες οι οποίες προσφέρουν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές στην ύλη από επιχειρηματική, κυρίως εταιρική, δραστηριότητα. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε το παράδειγμα της Βουλγαρίας με μέγιστο φορολογικό συντελεστή επιχειρηματικής εταιρικής δραστηριότητας 10%, της Κύπρου με συντελεστή 12,5%, της Ουγγαρίας με συντελεστή 9%, της Ιρλανδίας με συντελεστή 12,5% κ.ά. Άλλωστε το μοντέλο των χαμηλών φορολογικών συντελεστών στην ύλη από επιχειρηματική δραστηριότητα ακολουθούν και άλλα πολλά κράτη τα οποία δεν ανήκουν στην Ε.Ε., ιδίως κράτη του πρώην ανατολικού μπλοκ, που προσπαθούν να αναπτύξουν την οικονομία τους και να προσελκύσουν αλλοδαπά επενδυτικά κεφάλαια. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις της Ουκρανίας με συντελεστή στην επιχειρηματικότητα 18%, της Σερβίας με συντελεστή 15%, της Σλοβενίας με συντελεστή 19%, της Ρουμανίας με συντελεστή 16%, της Γεωργίας με συντελεστή 15%, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης με συντελεστή 10% κ.ο.κ.

Μια άλλη ομάδα χωρών, οι οποίες παραδοσιακά διατηρούν και αυξάνουν το ΑΕΠ τους παρέχοντας χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, θεσπίζουν και διατηρούν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές επί των εισοδημάτων από κινητές αξίες καθώς και επί των εισοδημάτων από την εκμετάλλευση άυλων αγαθών (δικαιώματα, royalties, ευρεσιτεχνία κ.ο.κ.). Παράλληλα, οι χώρες αυτές θεσπίζουν εξειδικευμένες νομοθετικές ρυθμίσεις για τη λειτουργία θεσμών προστασίας οικογενειακής περιουσίας, όπως τα ιδρύματα, τα εμπιστεύματα, οι ΟΣΕΚΑ κλειστού ή ανοικτού τύπου κ.ά. Με τον τρόπο αυτόν, παρέχεται επιπρόσθετο κίνητρο, ώστε να συγκεντρώνονται σημαντικά κεφάλαια στο εσωτερικό της χώρας και να αναπτύσσεται η εγχώρια χρηματοοικονομική βιομηχανία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της κατηγορίας αυτής είναι το Λιχτενστάιν και το Λουξεμβούργο.

Η προσπάθεια, λοιπόν, αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας και των επενδύσεων, μέσω της παροχής φορολογικών κινήτρων συνιστά εδώ και αρκετό καιρό μέθοδο που επιλέγουν πολλά κράτη μέσα και έξω από την Ε.Ε., ώστε να ενισχύσουν τη διόγκωση του Α.Ε.Π. τους. Τον τελευταίο καιρό, ένα νέο πεδίο προσέλκυσης οικονομικής ύλης μοιάζει να δημιουργείται, αυτό της προσέλκυσης προσωπικού πλούτου, ιδίως με την παροχή ως κινήτρου,

χαμηλών συντελεστών φόρου εισοδήματος σε φυσικά πρόσωπα με υψηλή εισοδηματική ικανότητα ή περιουσία. Σκοπός του εγχειρήματος αυτού είναι η δημιουργία αντίστοιχης "βιομηχανίας" παροχής υπηρεσιών που είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση της εγκατάστασης των προσώπων αυτών και η οποία αυξάνει τη δραστηριότητα των τραπεζικών, μεσιτικών, κατασκευαστικών, λογιστικών κ.λπ. κλάδων. Ενώ, η αγοραστική δύναμη των φυσικών αυτών προσώπων υψηλής εισοδηματικής και περιουσιακής στάθμης βοηθά στην τόνωση της εσωτερικής κατανάλωσης, με περαιτέρω συνέπεια να διογκώνεται το συνολικό Α.Ε.Π. της χώρας που παρέχει το σχετικό κίνητρο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα, η Λευκορωσία με μέγιστο φορολογικό συντελεστή φυσικών προσώπων 15%, η Βουλγαρία με συντελεστή 10%, η Γεωργία με συντελεστή 20%, η Ουκρανία με συντελεστή 17% κ.ά.

Η τάση αυτή εξυπηρετείται και με την παροχή φορολογικών κινήτρων διαμονής, σε περιπτώσεις απόκτησης ακίνητης περιουσίας, συνήθως κάποιας σημαντικής αξίας (Ελλάδα, Πορτογαλία). Πιο πρόσφατα, η τάση αυτή ενισχύεται και με την παροχή καθεστώτος "μόνιμης φορολογικής κατοικίας", χωρίς να πληρούνται οι παραδοσιακές προϋποθέσεις, ιδίως του ΟΟΣΑ, για το καθεστώς αυτό. Κυρίως, χωρίς να απαιτείται η πιστοποίηση της οικογενειακής εστίας, του κέντρου των ζωτικών ενδιαφερόντων ή τουλάχιστον της παραμονής στη χώρα χρονικού διαστήματος άνω των 183 ημερών ανά έτος, προϋποθέσεις που παραδοσιακά συνιστούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις των άνω των 1.000 υφιστάμενων διακρατικών Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας, που υφίστανται σε ισχύ εντός του πλαισίου του ΟΟΣΑ. Μάλιστα, κατά την παροχή του κινήτρου αυτού συνήθως δεν απαιτείται η φορολόγηση στη χώρα που το παρέχει του παγκόσμιου εισοδήματος του ενδιαφερόμενου, ή πάντως η παρέχουσα το κίνητρο χώρα επιβάλλει με τεκμαρτό τρόπο φόρο εισοδήματος και μάλιστα με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Δείγμα της τάσης αυτής είναι το ισχύον καθεστώς της Μάλτας, αλλά και οι πολύ πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις στην Κύπρο, κατά τις οποίες και με τη συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων, αρκεί η χρονική περίοδος των 60 ημερών για να χαρακτηριστεί ένα φυσικό πρόσωπο φορολογικός κάτοικος Κύπρου¹.

Η Μάλτα, η Κύπρος και οι λοιπές χώρες που παρέχουν αυτού του είδους τα κίνητρα, επιδιώκουν τη συγκέντρωση όσο το δυνατόν υψηλότερων εισοδημάτων και περιουσιών στο εσωτερικό τους. Ο κίνδυνος στις περιπτώσεις αυτές, είναι η χώρα φορολογικής κατοικίας, στην οποία προηγουμένως ανήκε το μεταφερόμενο φυσικό πρόσωπο, να μην αναγνωρίσει (και συνήθως μετά από φορολογικό έλεγχο) τη μεταφορά αυτή, με συνέπεια να φορολογήσει εκ των υστέρων τα φυσικά πρόσωπα, ως φορολογικούς του κατοίκους και για το παγκόσμιο εισόδημα τους, αφού κατ' ουσία δεν πληρούνται οι ουσιαστικές προϋποθέσεις του ΟΟΣΑ και των ΣΑΔΦ για την μεταφορά της φορολογικής κατοικίας.

Η υφιστάμενη, όμως, τάση υποδεικνύει (αν όχι αποδεικνύει) ότι υπάρχουν γύρω μας χώρες που έχουν αντιληφθεί την αξία της προσέλκυσης φυσικών προσώπων αυξημένου εισοδήματος και περιουσίας και είναι διατεθημένες να παράσχουν υψηλά φορολογικά κίνητρα για την προσέλκυσή τους.

Εμείς πως ακριβώς αντιδρούμε στην πραγματικότητα αυτή;

Δσπασία Μάλλιου

¹ Βλ. σελ. 798 παρόντος τεύχους.